

Citation:

Paez, Roger, Santi Ibarra, dirs.. "Confrontant Can Lis de Jørn Utzon" Workshop. Organized by Utzon Foundation and ETSALS (Universitat Ramon Llull), through Grup de Recerca IAM (Investigació Arquitectura Mediterrània). Can Lis, Porto Petro, Mallorca, 13-19 August 2012. Published in *Workshop Can Lis*, eds. Catalina Pascual and Anna Martínez. Barcelona : La Salle Campus Barcelona – Universitat Ramon Llull, 2013. Pgs 8-21. Print. ISBN: 978-84-616-2792-9.

Title:

Confrontant Can Lis de Jørn Utzon

Author/s:

Roger Paez i Blanch + Santi Ibarra Oriol

Date:

2012

Participants:

Albert Argilés, Julián Blanco, Carme Cabrer, Fonso Comas, Gerard Duran, Pau Munar, Carme Serrano.

Language/s:

Catalan

Format:

Workshop

Publisher/Organizer:

Utzon Foundation + ETSALS (Universitat Ramon Llull)Palma de Mallorca.

13-19 August 2012

Copyright:

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives

WORKSHOP CAN LIS

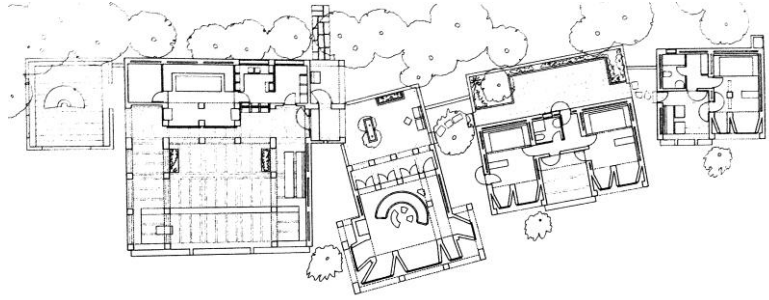
Porto Petro, Mallorca. 13-25 Agost 2012

"...una estancia prolongada en la casa, una verdadera oportunidad para demorarse en ella y analizar con detenimiento la relación de la casa con el ciclo solar, la dirección de los vientos dominantes, el rumor del mar, el horizonte, los cambios del cielo y el mar, las tormentas, el frío, la noche, la vegetación, etc. Es lo que permite comprobar la auténtica finalidad de esta casa, que no es otra que procurar orientación. Utilidad genuina de la arquitectura desde sus orígenes, que ya se encuentra en la razón de ser de los monumentos megalíticos, punto de referencia del hombre en una naturaleza inabarcable, pero también reloj y calendario, y por tanto, los utensilios mediante los cuales el hombre ancestral fue capaz de conjurar tiempo y espacio y salir de su desorientación primigenia, tomando conciencia de si mismo y de su situación en el mundo."

Ivan de la Fuente

“CONFRONTANT CAN LIS” WORKSHOP A CAN LIS (Jørn Utzon)

DADES BÀSIQUES

Taller arquitectònic a Can Lis, construït com a residència pròpia per l'arquitecte Jørn Utzon (1971-1973).

Professors responsables del Taller:

Santi Ibarra Oriol (+34 659 477 946 sibarra@f451arquitectura.com) + Roger Paez i Blanch (+34 607 99 65 05 rpaez@aib.cat).

Alumnes:

Albert Argilés, Julián Blanco, Carme Cabrer, Fonsó Comas, Gerard Duran, Pau Munar, Carme Serrano.

Data: 13-19 Agost 2012 Lloc: Can Lis, Portro Petro, Mallorca.

El Taller s'emmarca en la col·laboració entre la Utzon Foundation¹ i la Escola Tècnica Superior d'Arquitectura La Salle de Barcelona (Universitat Ramon Llull), a través del Grup de Recerca IAM (Investigació Arquitectura Mediterrània).²

OBJECTIUS

“The significance of something lies in its presence here and now. I don't care what it has been or what it will become. It is the experience of things that matters, the *confrontation* with things.”

Asger Jorn³

El taller s'organitzarà a partir de l'experiència directa amb la casa, que serà tant l'objecte com el marc de treball.

L'objectiu bàsic del Taller és realitzar documents originals que mostrin aspectes, característiques o condicions inèdites de Can Lis. El tipus de document proposat és la cartografia operativa, és a dir, mapes que suggereixin operacions de transformació de la realitat (veure punt següent).

Els mapes a realitzar seran exhaustius, és a dir, cartografiaran els cinc pavellons que conformen Can Lis amb l'objectiu d'aplicar una nova mirada sobre la casa des de les lògiques de repetició i variació en les que es basa el principi additiu desenvolupat per Jørn Utzon.

“Al trabajar con el principio aditivo, uno es capaz de respetar y cumplir sin gran dificultad todas las exigencias de diseño y distribución, así como todos los requerimientos para ampliaciones y transformaciones, pues la arquitectura, o quizá más bien el carácter del edificio, es fruto de la suma total de elementos y no de una composición ni de lo que dictan las fachadas.”⁴

Es pretén que les cartografies operatives de Can Lis, més enllà del seu interès intrínsec com a documents que mostren una imatge inèdita de la casa, serveixin de base a partir de la qual plantejar intervencions projectuals a la casa o al seu entorn immediat, treballant des de la hipòtesi que una mirada acurada sobre la realitat construeix posicions des de les quals projectar. Cal no oblidar que l'objectiu principal del Taller és

1 Utzon Foundation, Skibbrogade 3, 9000 Aalborg.

2 <http://web.salle.url.edu/portal/lasalle/doctorat-arquitectura-investigacio/>

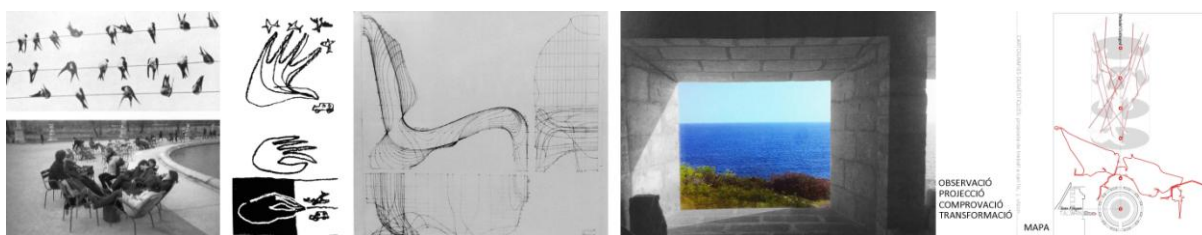
3 http://quote.robertgenn.com/auth_search.php?authid=115. Itàliques afegides pels autors.

4 Utzon, Jørn. 1970. "Arquitectura Aditiva" en Puente, Moisés, (ed). 2010. "Jørn Utzon. Conversaciones y otros escritos", p. 23/24. Barcelona, Editorial Gustavo Gili

desenvolupar cartografies operatives, per tant, les intervencions projectuals es limitaran a apuntar camins de transformació de Can Lis a partir dels mapes generats. Aquests projectes incipients s'han d'entendre simplement com a comprovacions de la relació intensa que s'estableix entre mapa i projecte.

El mapa és un document gràfic d'informació espacialitzada generat en contacte amb la realitat a partir d'una mirada concreta. El mapa, per tant, combina una lògica objectiva i exterior –la realitat- amb una lògica subjectiva i interior –la mirada específica sobre la realitat. La nostra realitat és Can Lis, la casa mallorquina que Jørn Utzon va construir per la seva dona i ell mateix a principis dels anys 70. Volem aprofitar la oportunitat extraordinària de viure durant uns dies en una casa que és un referent arquitectònic mundial de la qual podem explorar-ne les qualitats a través de l'experiència directa. De la observació de la realitat passarem a proposar-ne la transformació (en forma de projecte arquitectònic incipient), deixant que sigui la construcció cartogràfica de la pròpia realitat la que generi el lloc des del qual projectar.

El mapa operatiu treballa en quatre nivells: observació (moment objectiu)-projecció (moment subjectiu)-comprovació (moment intersubjectiu)-transformació (moment objectiu).

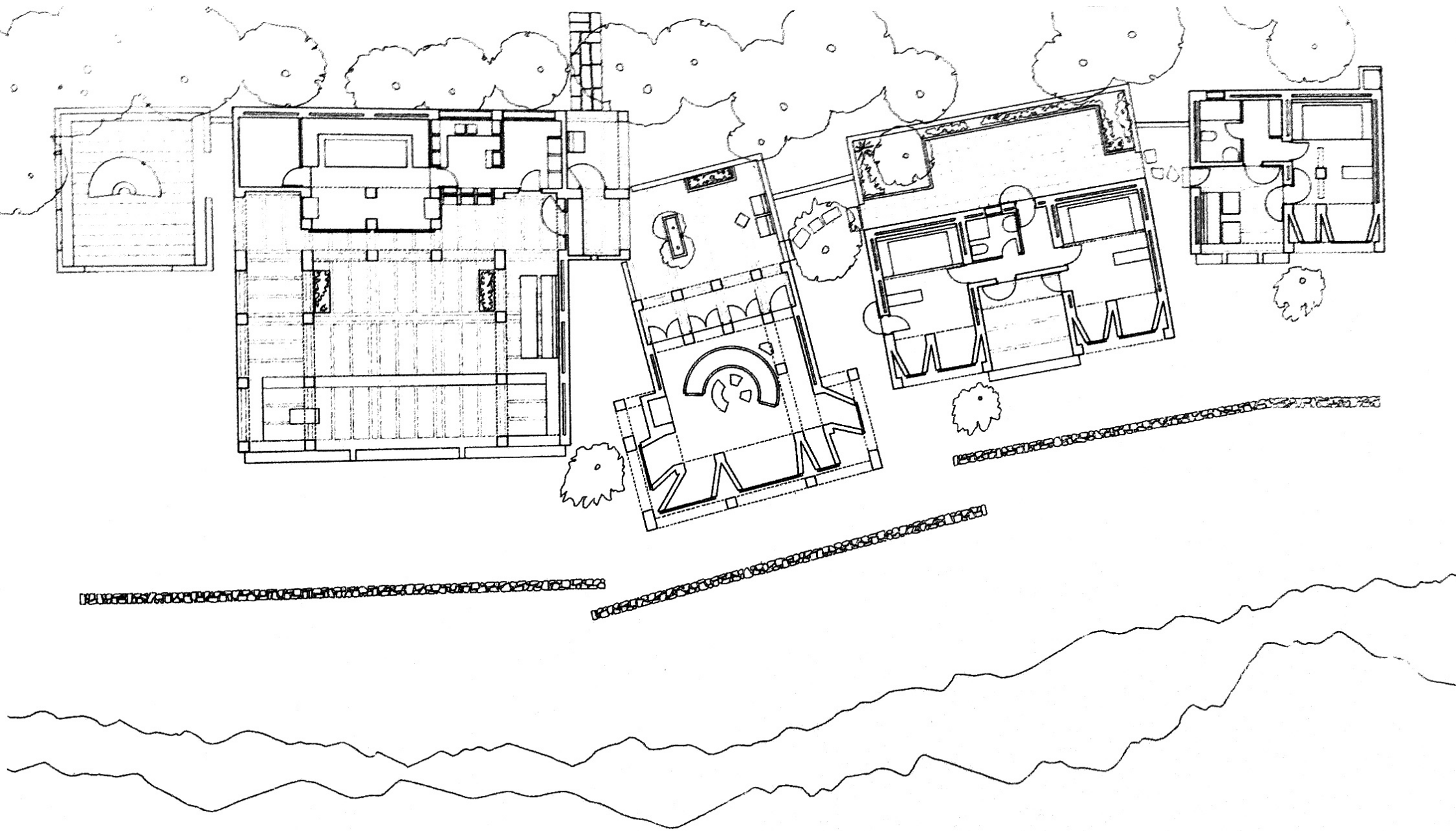
CARTOGRAFIA OPERATIVA

El concepte de cartografia operativa parteix d'entendre la cartografia com una eina projectiva. Els mapes no informen sinó que proposen : més que representacions de la realitat, els mapes són sistemes de proposicions, entenent com a proposició un argument que afirma o nega l'existència d'alguna cosa. La cartografia, per tant, és una disciplina propositiva i no pas simplement descriptiva.

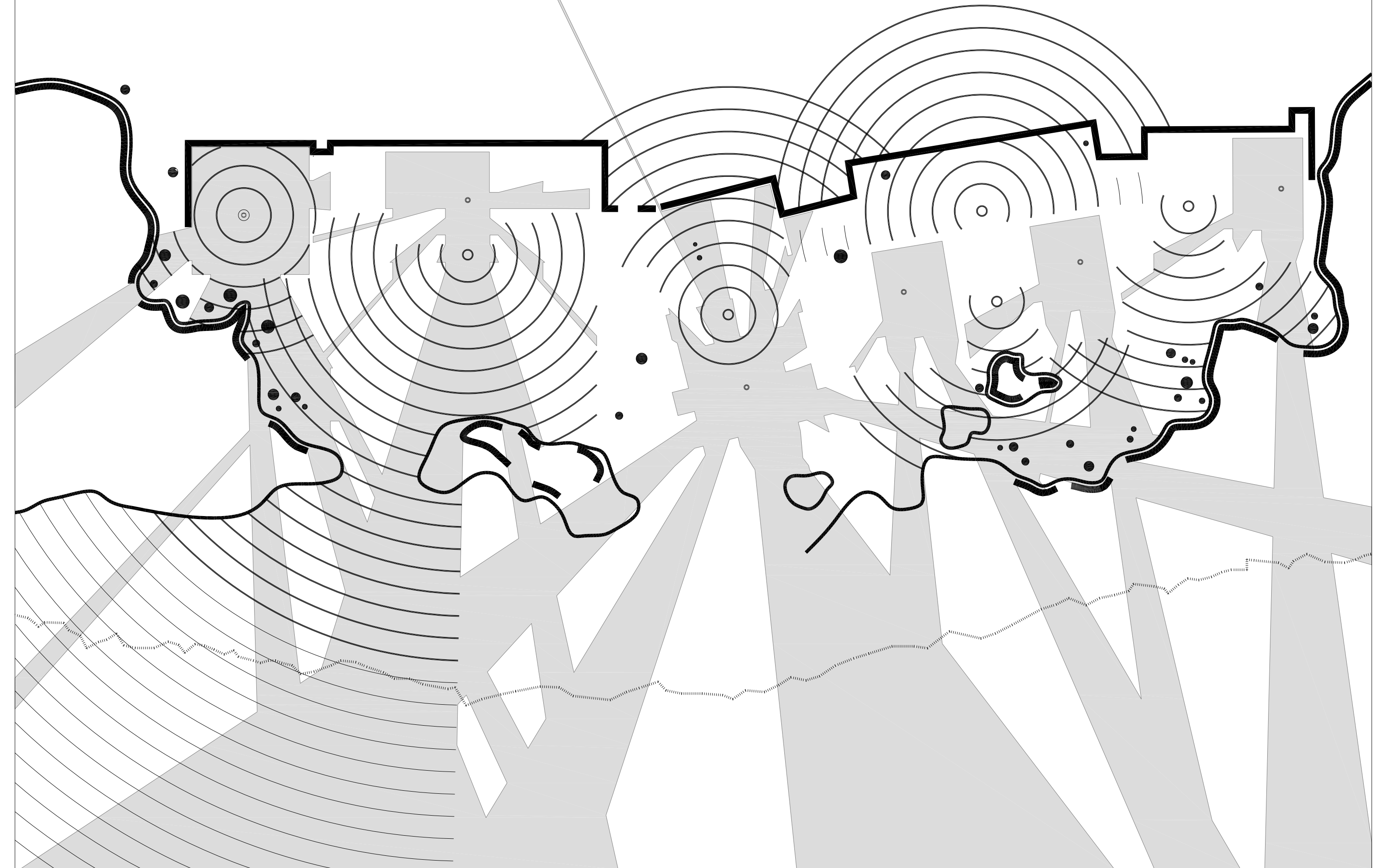
El caràcter potencialment operatiu de la cartografia en el marc del projecte arquitectònic és clar. A partir de les construccions concretes de la realitat que el mapa efectua, s'obren no només noves concepcions de la realitat cartografiada sinó també noves possibilitats de transformació efectiva de l'entorn. És en aquest sentit que podem parlar d'operativitat cartogràfica: la pràctica cartogràfica i el mapa com a document es postulen com a eines amb un enorme poder per afectar els processos de projecte a través dels quals es transforma l'entorn.

La lògica i la pràctica cartogràfica permeten una revisió i fins i tot una ampliació de les lògiques i pràctiques del projecte arquitectònic que duen paulatinament a un replanteig dels processos i els objectius del projecte. Més enllà de les possibilitats instrumentals que la cartografia pugui tenir respecte al projecte -en el sentit de definir i emmarcar l'entorn en el qual el projecte es desenvolupa, o en el sentit d'informar preses de decisió projectuals específiques- veiem l'ús crític de la cartografia com a senyal d'unes maneres de projectar que ens semblen especialment interessants i rellevants.

Aquests modes de projectar es caracteritzen entre altres coses per operar des d'una insubmissió a la convenció, en termes de reconeixement projectiu de les condicions de l'entorn on es treballa. Quan parlem de reconeixement projectiu ens referim a la actitud que treballa simultàniament des del pragmatisme i la crítica, assumint la necessitat d'intervenir efectivament en la transformació de l'entorn a partir d'una comprensió d'allò existent, sense per això estar sotmès a la tirania del que (ja) és. A través de la cartografia operativa, es poden construir ponts de diàleg entre allò existent i allò que encara no existeix (el projecte). D'aquesta manera es fomenta una arquitectura inquieta i innovadora basada en l'ampliació tan efectiva com simbòlica de l'entorn.

SIGHTS AND SOUNDS OF JØRN UTZON'S CAN LIS. A MAP OF VISUAL AND AUDITORY PERCEPTIONS OF LAND AND SEA

Objecte d'estudi

L'estància durant uns dies a la casa permet la presa de certes dades impossibles d'obtenir d'altra manera. Una invariable que afecta a la casa és la presència del mar i el seu horitzó. L'interès de l'estudi és calcular quanta superfície de mar es veu des de cada un dels àmbits de la casa.

Definició dels àmbits de la casa

Els punts des dels quals he fet les fotografies corresponen a cada un dels àmbits de la casa

Càlcul de la superfície de mar

L'ús de fotografies permet enmarcar i delimitar unes visuals. Totes les fotografies han estat preses amb el mateix angle d'obertura i des del punt mig de cada àmbit en direcció perpendicular a la paret del darrera de cada caixa. He medid la quantitat de mar a partir d'eines infogràfiques bàsiques que permeten aïllar el rang de color de mar i calcular la quantitat de pixels dins dels seus límits. Aquesta quantitat es divideix entre el total de pixels de la fotografia i així s'obté el tant per cent de mar vist en aquell punt.

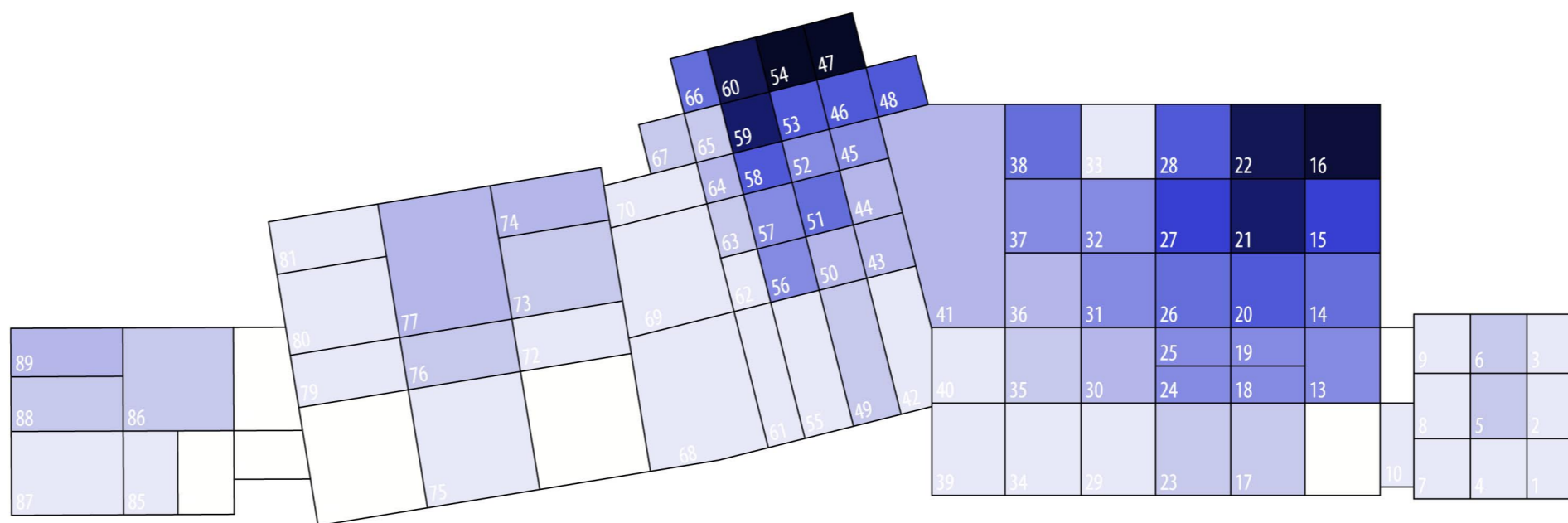
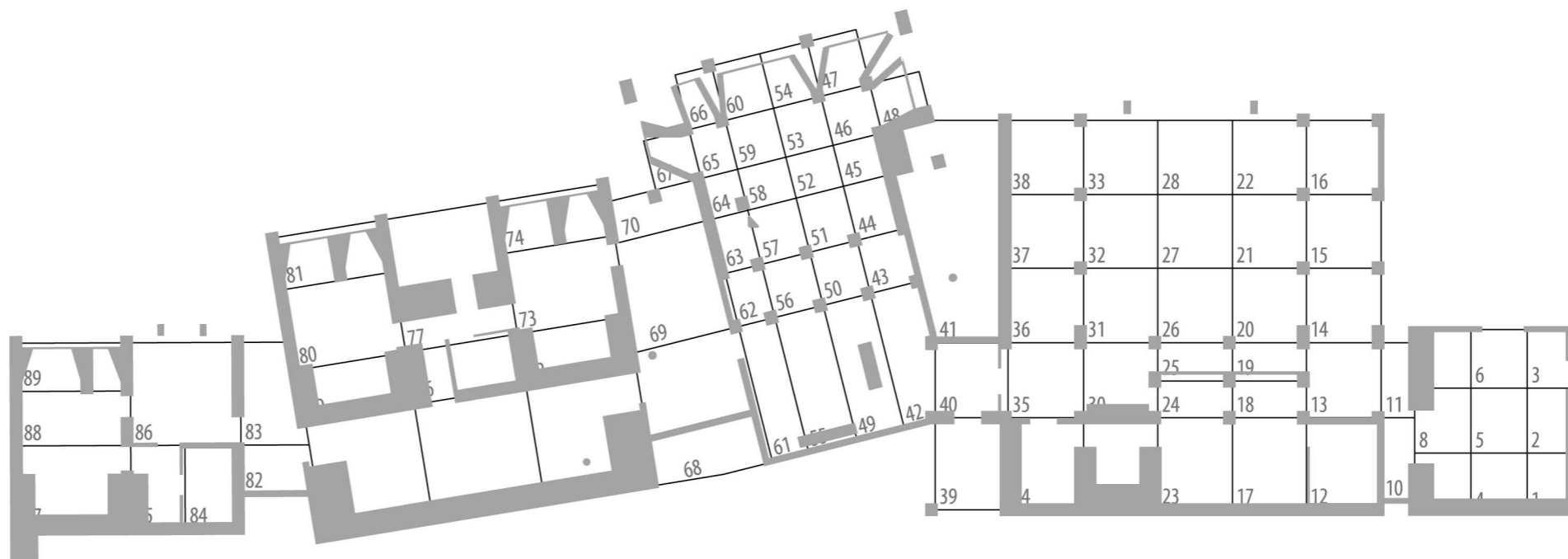
Fotografia de l'àmbit 16
83,83 d'ocupació de mar ponderat respecte els altres marcs fotogràfics
22,3 % de mar respecte el marc fotogràfic

Fotografia de l'àmbit 14
36,84 d'ocupació de mar ponderat respecte els altres marcs fotogràfics
9,8 % de mar respecte el marc fotogràfic

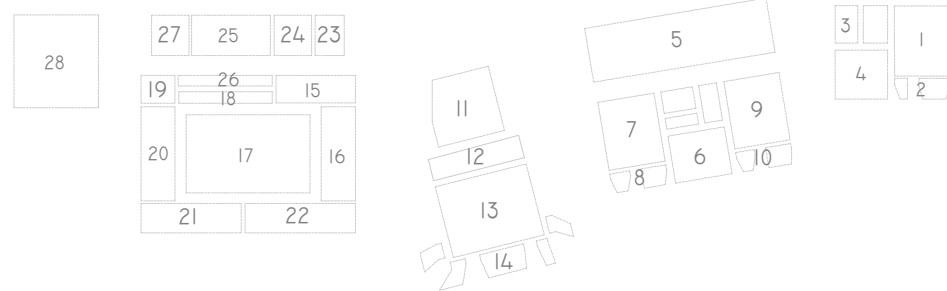
Fotografia de l'àmbit 49
6,02 d'ocupació de mar ponderat respecte els altres marcs fotogràfics
1,6 % de mar respecte el marc fotogràfic

1	1,2	4,51	11	1,7	6,39	21	17,7	66,54	31	5,5	20,68	41	4,2	15,79	51	9,2	34,59	61	0,3	1,13	71	0	0,00	81	1,5	5,64
2	1,2	4,51	12	0	0,00	22	21,1	79,32	32	5,7	21,43	42	0,8	3,01	52	7,2	27,07	62	1,2	4,51	72	0,2	0,75	82	0	0,00
3	0,8	3,01	13	5,4	20,30	23	2,3	8,65	33	0,5	1,88	43	3,6	13,53	53	12,6	47,37	63	1,6	6,02	73	2,8	10,53	83	0	0,00
4	0,8	3,01	14	9,8	36,84	24	7,1	26,69	34	0,8	3,01	44	4,5	16,92	54	26,5	99,62	64	4	15,04	74	3,9	14,66	84	0	0,00
5	1,6	6,02	15	15,7	59,02	25	7,7	28,95	35	1,9	7,14	45	5,9	22,18	55	1,4	5,26	65	1,7	6,39	75	0,2	0,75	85	0,4	1,50
6	2,8	10,53	16	22,3	83,83	26	8,9	33,46	36	3,3	12,41	46	12,8	48,12	56	5,9	22,18	66	8	30,08	76	2,8	10,53	86	1,6	6,02
7	0,3	1,13	17	3	11,28	27	14,2	53,38	37	6,2	23,31	47	25,1	94,36	57	6,9	25,94	67	2,3	8,65	77	3,9	14,66	87	1,4	5,26
8	0,2	0,75	18	6	22,56	28	11	41,35	38	8,5	31,95	48	11,6	43,61	58	12,7	47,74	68	0	0,00	78	0	0,00	88	1,9	7,14
9	0,1	0,38	19	6,3	23,68	29	0,3	1,13	39	0,4	1,50	49	1,6	6,02	59	16,8	63,16	69	0,1	0,38	79	0,2	0,75	89	3,7	13,91
10	1,5	5,64	20	11	41,35	30	5	18,80	40	1,4	5,26	50	5,3	19,92	60	19,2	72,18	70	1,1	4,14	80	0,6	2,26			

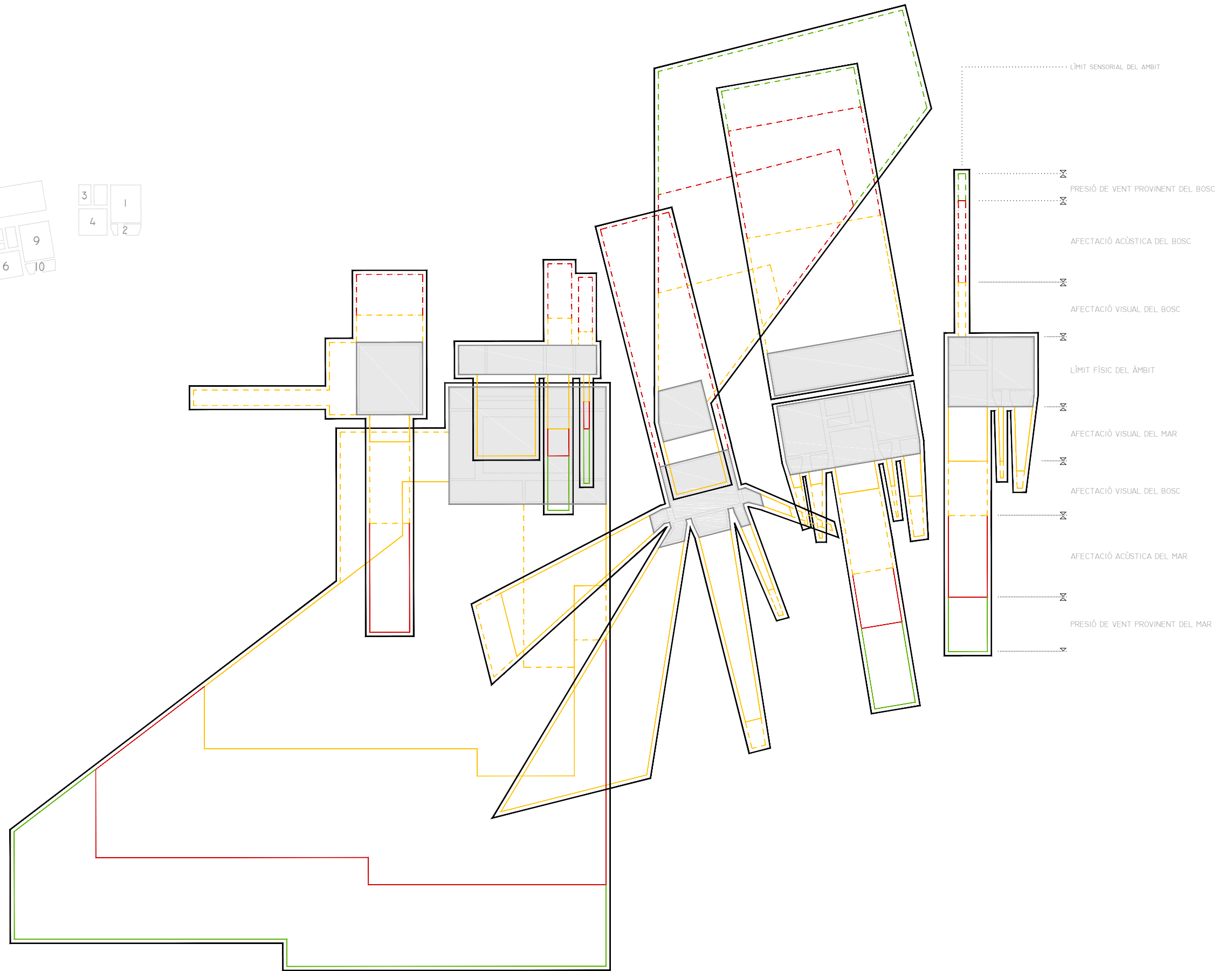
//SE TOMAN DATOS DE LA INTESIDAD DE AFECTACIÓN VISUAL ,SONORA I DE PRESIÓN DEL VIENTO EN CADA ESPACIO, DEFINIENDO NUEVOS AMBITOS Y SUMANDO GRAFICAMENTE LAS INTENSIDADES DE AFECTACIÓN, PARA CONSEGUIR REPRESENTAR LA DILATACIÓN SENSORIAL DE LOS ESPACIOS

//ZONIFICACIÓ SEGONS L'AFECTACIÓ SENSORIAL

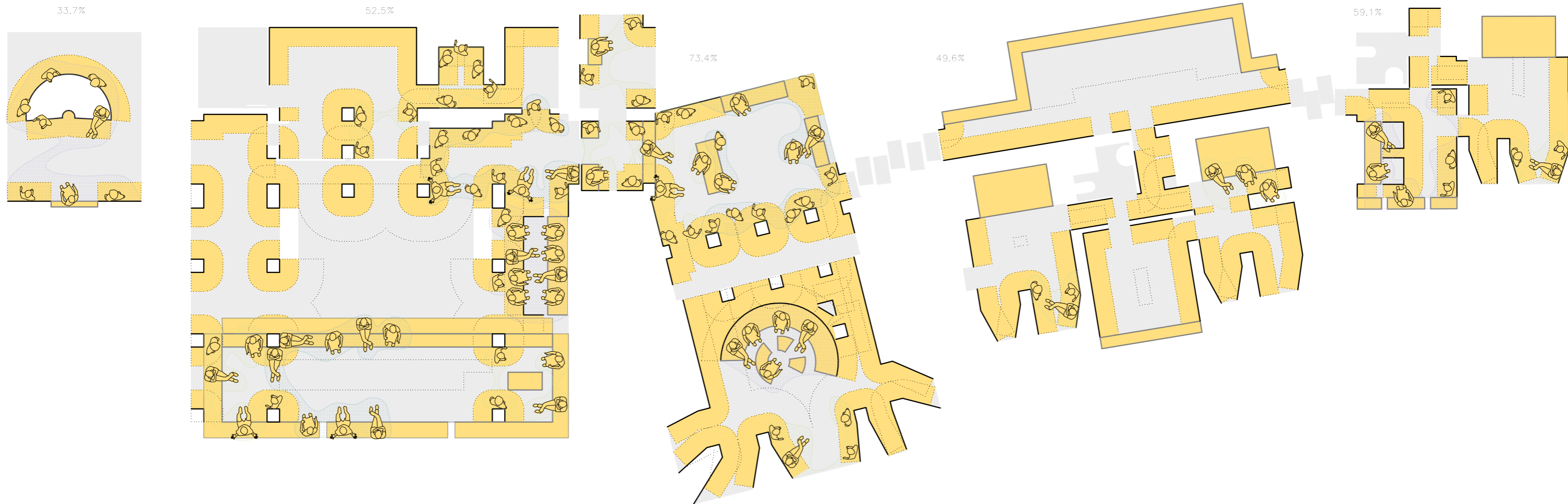

//VALORACIÓ DE LA INTESITAT D'AFECTACIÓ ALS SUB-ÀMBITS

AMBIT	V _M	V _B	A _M	A _B	P _M	P _B
A1	2	0	2	1	1	0
A2	3	0	1	0	0	0
A3	0	2	1	4	2	0
A4	2	0	4	1	2	0
A5	0	3	1	4	2	0
A6	2	3	4	2	3	0
A7	1	2	1	1	1	0
A8	2	2	0	0	0	0
A9	1	2	1	2	1	1
A10	2	2	0	0	0	0
A11	2	3	1	4	0	3
A12	3	2	1	3	2	2
A13	4	1	0	3	0	1
A14	4	0	0	3	0	1
A15	2	2	4	0	3	0
A16	3	2	4	1	2	0
A17	4	1	4	1	3	0
A18	3	1	4	0	2	0
A19	2	1	3	2	3	0
A20	3	2	4	2	3	0
A21	4	1	4	4	1	0
A22	0	3	4	1	3	0
A23	1	1	2	3	2	0
A24	2	1	2	3	3	0
A25	3	1	1	2	0	0
A26	3	0	1	0	0	0
A27	0	0	1	1	0	0
A28	1	4	4	2	1	1

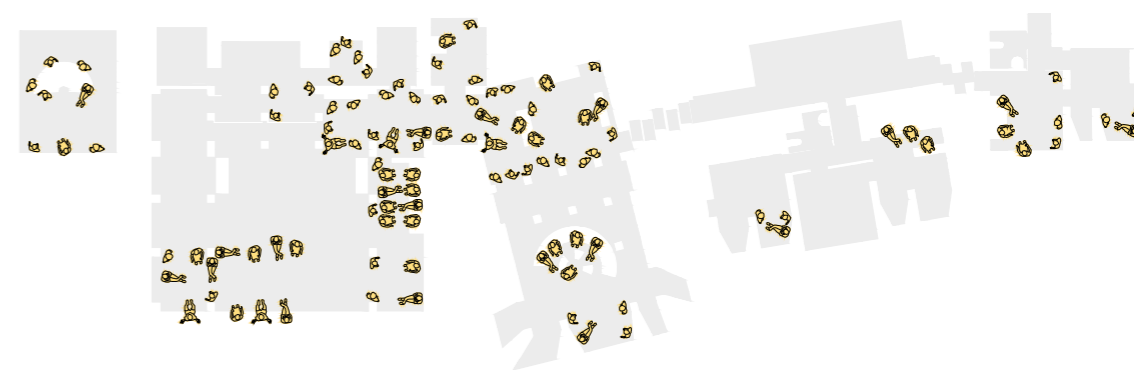
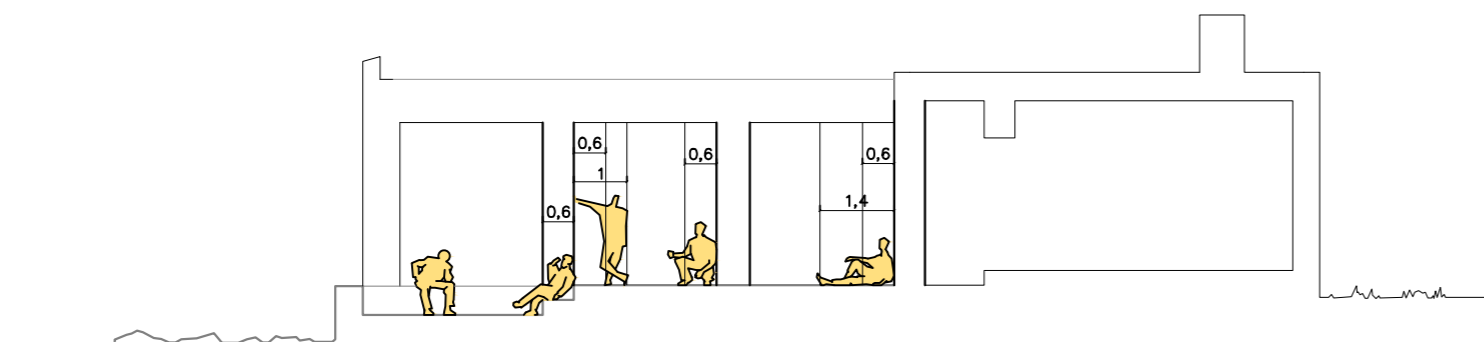

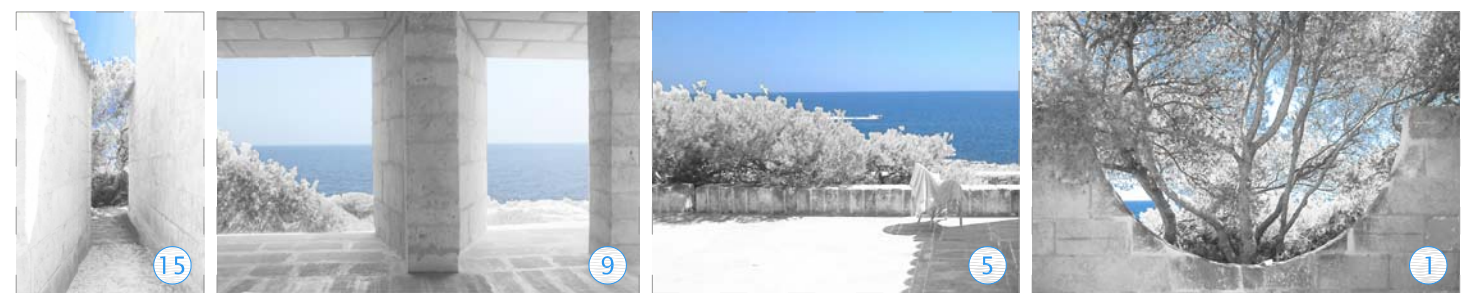
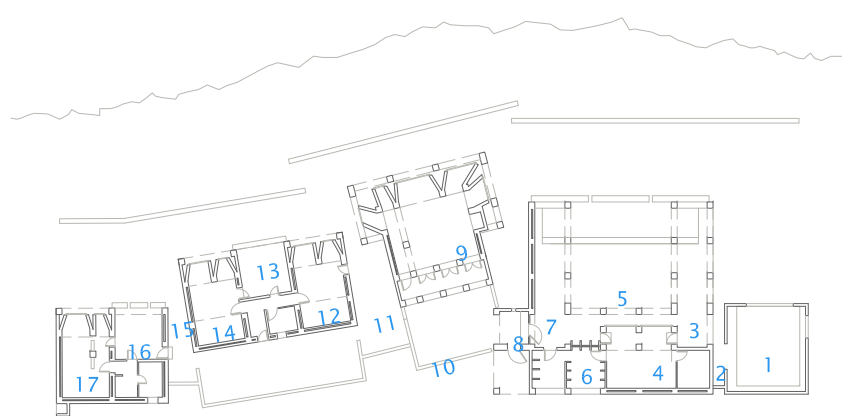
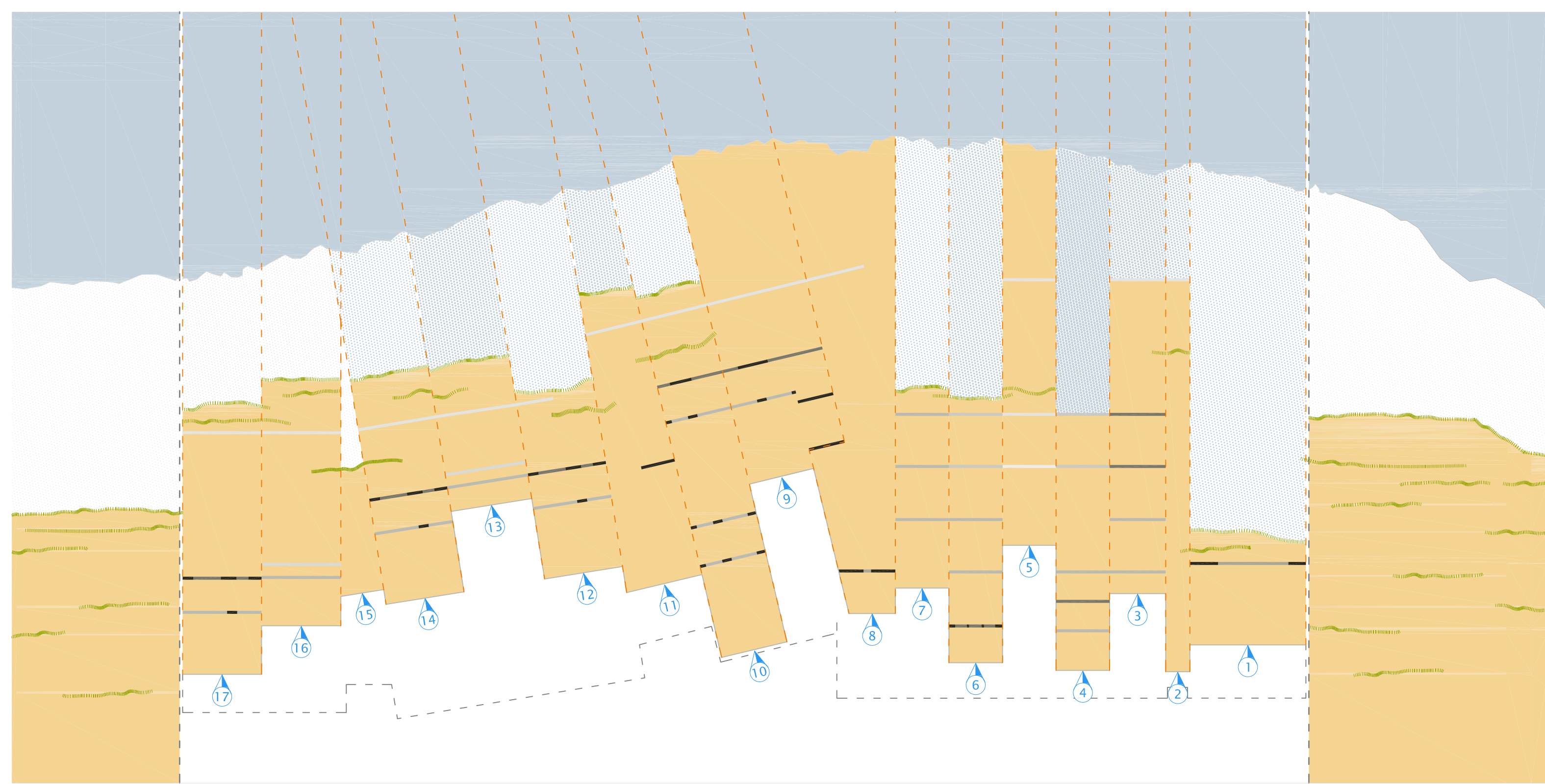
- LÍMIT SENSORIAL DEL ÀMBIT
- PRESIÓ DE VENT PROVINENT DEL BOSC
- AFECTACIÓ ACÚSTICA DEL BOSC
- AFECTACIÓ VISUAL DEL BOSC
- LÍMIT FÍSIC DEL ÀMBIT
- AFECTACIÓ VISUAL DEL MAR
- AFECTACIÓ VISUAL DEL BOSC
- AFECTACIÓ ACÚSTICA DEL MAR
- PRESIÓ DE VENT PROVINENT DEL MAR

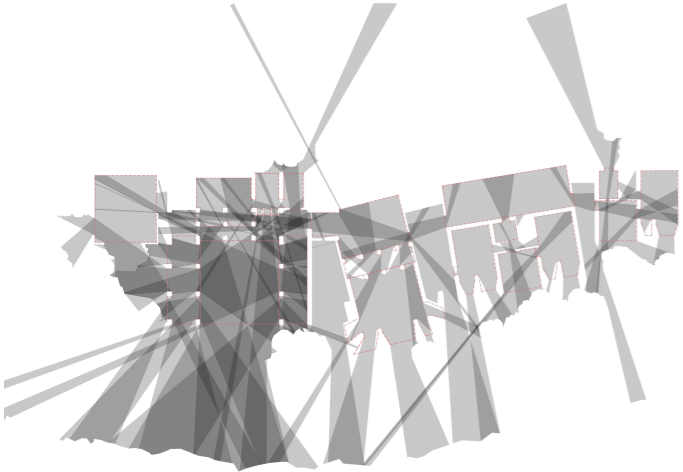

PARÀMETRES DE RELACIÓ SOCIAL
 ELEMENT
 PROXIMITAT

- Recolzament horitzontal
- Recolzament vertical
- Límit d'apropiació
- Grups de +10persones
- Grups de -5persones
- Grups de 5-10persones

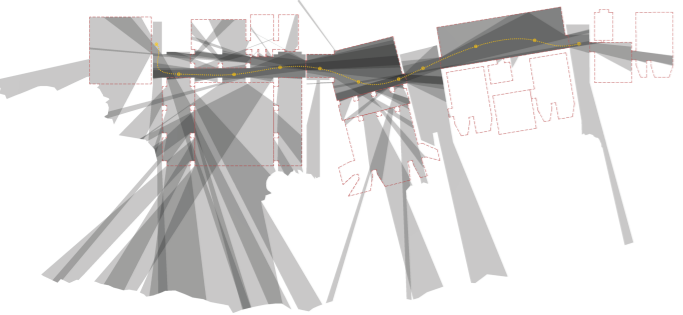

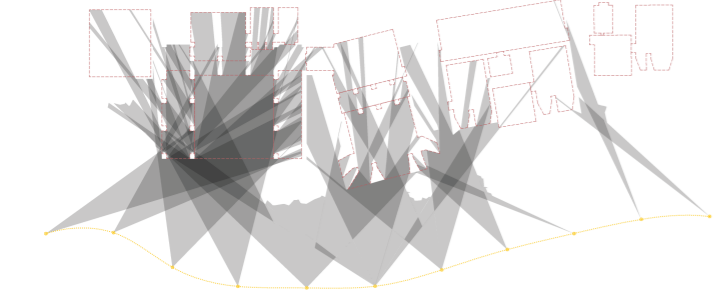
estudi de permeabilitat visual entre mòduls de ocupació.

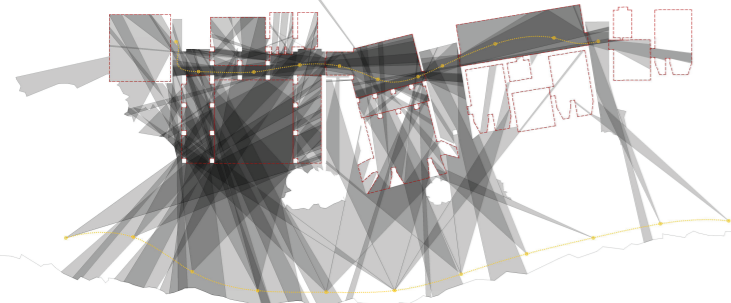
unitats de privacitat.

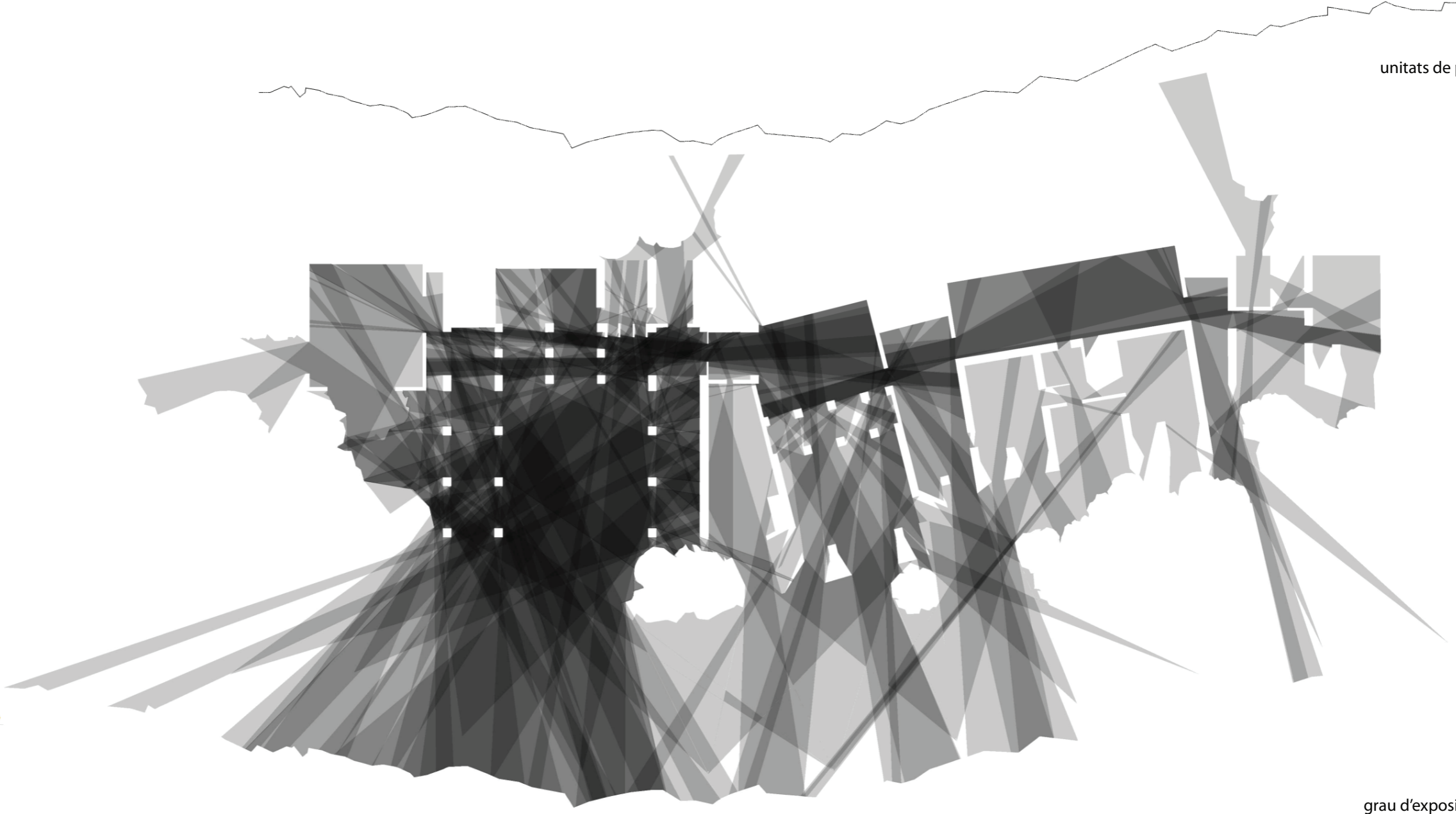
privacitat respecte eix de circulació interna.
estudi de permeabilitat visual respecte recorregut compartit.

privacitat respecte circulació públic.
estudi de permeabilitat visual respecte recorregut aliè.

privacitat de les unitats.
estudi de permeabilitat visual dels mòduls de ocupació.

Sobreposició dels límits de percepció visual enregistrats en cadascun dels mòduls de ocupació, des dels recorreguts interns i externs de la propietat.

privacitat.
grau d'exposició visual.

+

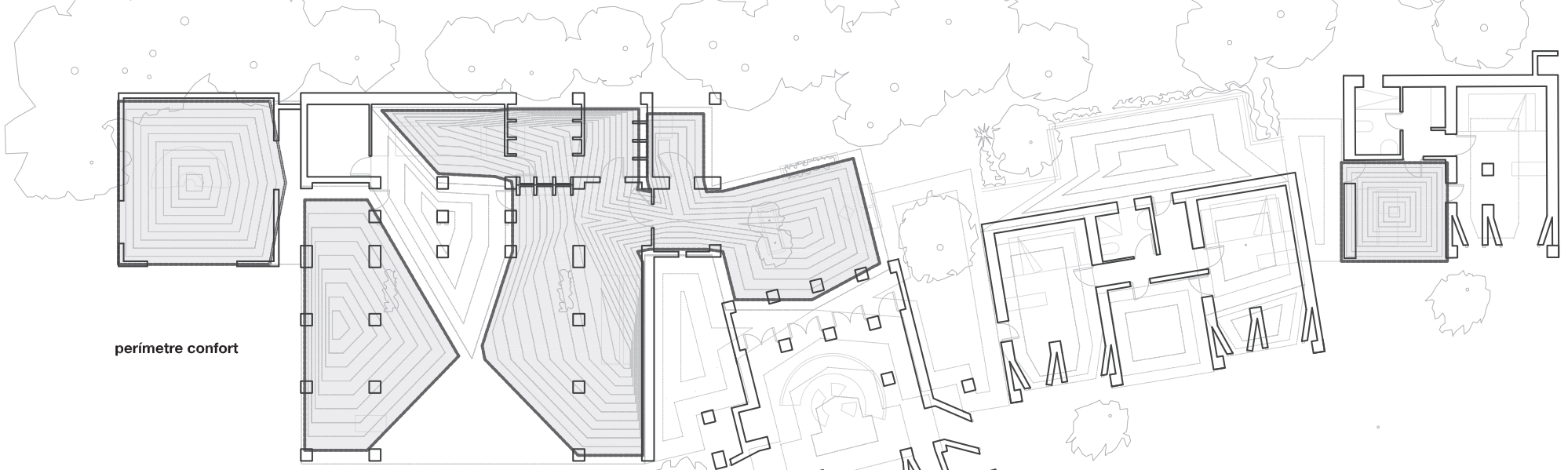
PRIVACITAT

ESTUDI DEL GRAU DE PRIVACITAT DE L'ESPAI

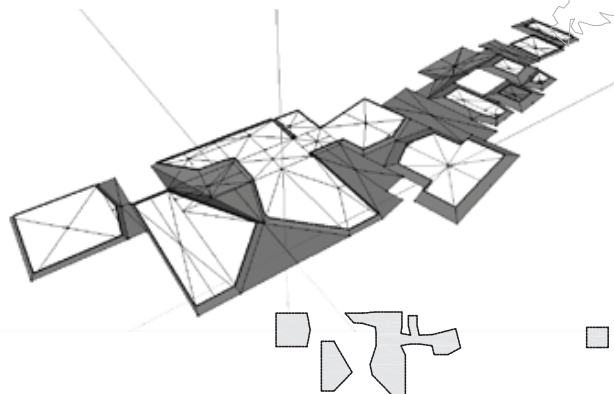
privacitat

1_1000 // 1_200

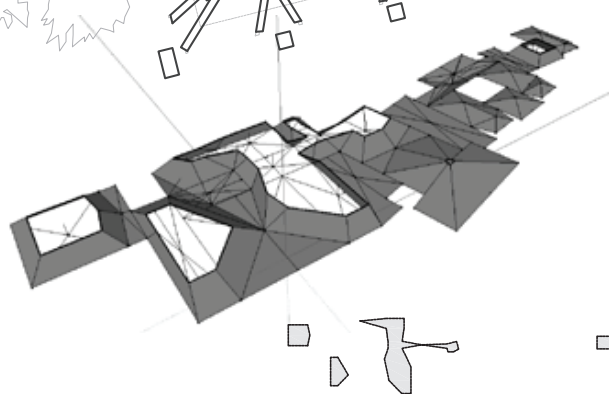
WORKSHOP CAN LIS 2012

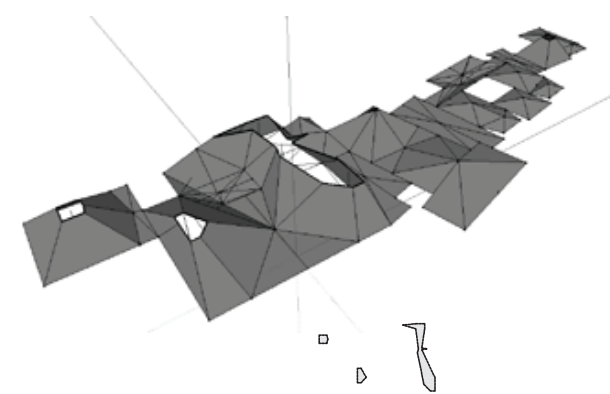
perímetre confort

àmbit confort baix

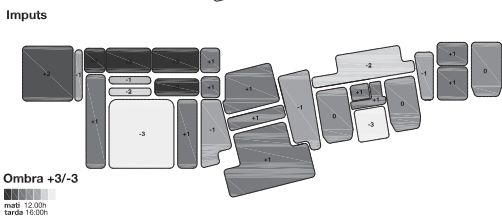
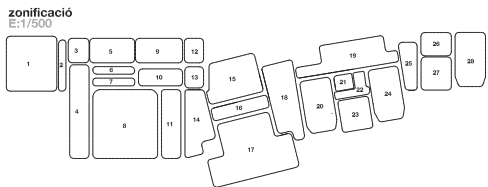

àmbit confort mig

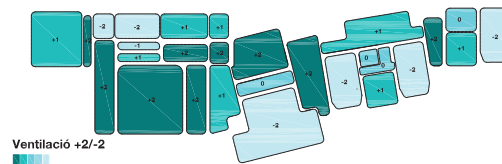

àmbit confort alt

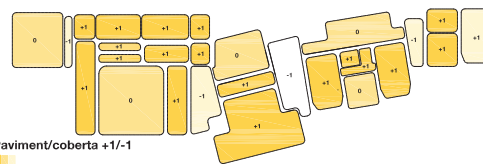
Espai	Ombra	Ventilació	Paviment/coberta	Qualitat espacial	total
1	2	1	0	2	5
2	-1	2	-1	0	0
3	3	-2	1	0	2
4	1	2	1	1	5
5	2	-2	1	2	3
6	-1	-1	1	-1	-2
7	-2	1	1	0	0
8	-3	2	1	0	0
9	3	1	1	1	6
10	3	2	1	0	6
11	1	2	1	2	6
12	1	1	1	0	3
13	1	2	1	0	4
14	-1	1	-1	0	-1
15	1	2	0	1	4
16	1	0	1	-2	0
17	1	-2	1	2	2
18	-1	2	-1	0	0
19	-2	1	0	-1	-2
20	0	-2	1	2	1
23	-3	1	0	1	-1
24	0	-2	1	2	1
25	-1	2	-1	0	0
27	1	1	1	2	5
28	0	-2	1	2	1

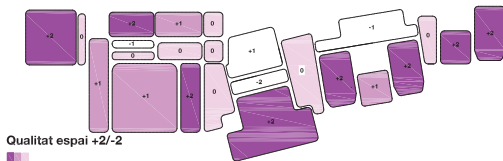
Ombra +3/-3
matí 12:00h
tarda 16:00h

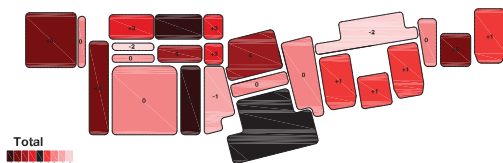
Ventilació +2/-2
creació puntual

Paviment/coberta +1/-1
paviment coberta

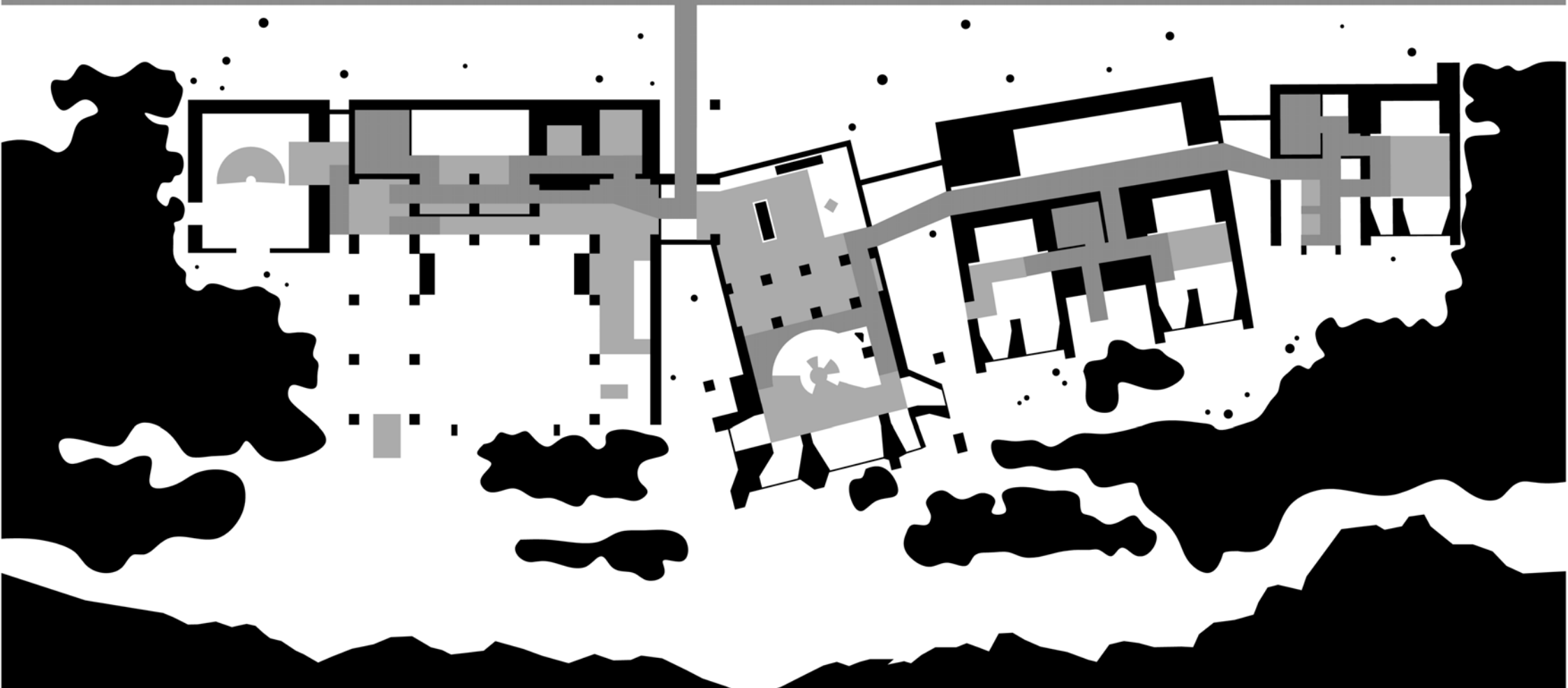

Qualitat espai +2/-2
vises
de mobilitat

Total

- no ocupable
- no ocupable habitualment
- no ocupable permanentment
- ocupable